

'90

ЧАЦВЕР
4 КАСТРЫЧНІКА
№ 25(1654)ОРГАН ПАРТКОМА,
РЭКТАРАТА,
КАМСАМОЛСКАГА
І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА
ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА
СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА.

БЕЛАРУСЬ

ПРАЧЫТАЙ —
ПЕРАДАЙ СЯБРУ

Ці будзе ў Беларусі бульба?

БАБУЛКА ў чарзе ля «Садавіны» — гародніны бажылася, што выратуе нас «заграница». Уззяла-такі старая грэх на душу — імпарта бульба пры палётку 276 тысяч гектараў. А, магчыма, і мела рацыю: на 28 верасня клубні былі выкапаны з мізернай (на гэты час) плошчы — 53,8 працэнта. А з 4 кастрычніка сіноптыкі абяцаюць замаразкі. Распараджэннем Савета Міністраў БССР вырашана на тыдзень падоўжыць тэрмін знаходжання ў полі «студэнцкіх дэсантаў». Па заяўцы Дзяржсельгаспрадукта рэспублікі з 1 кастрычніка ў бой выпраўляюцца свежыя сілы. Ва ўніверсітэце гэта трэцякурснік. Месца дылакацыі ранейшае — Магілёўская і Мінская вобласці.

Што ж, браткі-студэнты, грывнем? Каб дажыць да тых часоў, калі, нарэшце, боты будзе шыць шавец!

(Традыцыйная рубрыка «Пакуты па бульбе» змешчана на 3-й старонцы).

ПА САКРЭТУ...

ПОДЫХ РОЗУМУ І ГУМАНІЗМУ

Такая колькасць цікавых, вядомых і нават славуных вучоных адначасова — гэта не можа прайсці для БДУ незаўважным. Здаецца, у самім універсітэцкім наваколішчы павінен застацца нейкі неацэнны дух, што ўзвышае і надае высакароднасці.

24—26 верасня ў галоўным корпусе БДУ праходзіла X Усеаўсюзная канферэнцыя пад назвай «Логіка. Метадалогія. Філасофія навукі».

Навуковая падзея такога ўзроўню ўпершыню адбылася ў Беларусі. Яе дэвізам можна лічыць адно прыгожае слова — гуманізм. Яго

ўжываў ледзь не кожны дакладчык і проста выступаючы ў ходзе работы 13 секцый і 5 «круглых сталоў» па разнастайных праблемах навукі ў іх неадрыўнай сувязі з хваробамі і дасягненнямі грамадства. Удзельнікі канферэнцыі выказалі і пачулі незлічона неардынарных думак, абмяняліся нечаканымі меркаваннямі. Прагучалі даклады па тэмах: асновы матэматыкі, некласічныя логікі, логіка-камп'ютэрны на-

АНОНС! Чытайце ў наступным нумары інтэрв'ю з... гіпнатызёрам! З Францыі! Прафесар-псіхатэрапеўт Шарток, добра вядомы ў Еўропе, быў удзельнікам канферэнцыі і згадзіўся сустрэцца з карэспандэнтам «БУ».

На мосце спадзяванняў

У АДНОЙ з аўдыторый БДУ карэспандэнт сустрэўся з чатырма амерыканскімі і адным заходнегерманскім студэнтамі, якія ў рамках міжнароднага ўзаемаабмену правядуць каля года ў нашай ВНУ. Нейкі час студэнты-стакоры будуць удасканальваць сваё веданне рускай мовы, а потым далучацца да савецкіх слухачоў гістарычнага і юрыдычнага факультэтаў.

МАРЬЮ ЯНКОўСКУ са штата Нью-Йорк вабіць гісторыя і культура Беларусі. Яе бацькі, дарэчы, родам адсюль.

ТРЭЙСІ ЛІ з Паўднёвай Караліны цікаваць знешнеэканамічныя адносіны. ЖАЗЕФІНА САВАРЫНА з Айовы і ДЖЕФ-

ДЗЕЛАВЫ КЛУБ

Адна галава добра

Вы вынайшлі штосьці незвычайнае. Толькі вось бяда — ваша «тварэнне» недаацанілі. Не дурайцеся апошняй магчымасці ўхапіцца за саломінку — прыміце запрашэнне на ўдзел у конкурсе на лепшую сумесную работу па фізіцы і матэматыцы.

КАМПЕТЭНТНАЕ журы будзе ацэньваць сумесныя распрацоўкі вучоных інстытутаў фізічнага і матэматычнага профілю АН БССР, фізічнага і матэматычнага факультэтаў, інстытутаў ПФП і ЯП БДУ імя У. І. Леніна.

Да ўдзелу ў конкурсе дапускаюцца сумесна надрукаваныя работы супрацоўнікаў АН БССР і БДУ ў галіне фундаментальных і прыкладных фізічных і матэматычных даследаванняў. Работы павінны «суправаджацца» аналізі, сумеснай манаграфіяй, артыкулы, аўтарскія пасведчаны на вынаходніцтвы, ліцэнзіі, патэнты, дакументы аб укараненні вынікаў. Памятайце, што пры падачы работ аўтарскі калектыў не павінен перавышаць пяць чалавек.

Для заахвочвання пераможцаў конкурсу Прэзідыум АН БССР і рэктарат БДУ зацвердзілі наступныя прэміі: — адну першую памерам 1200 рублёў; — дзве другія — па 800 рублёў; — дзве трэція — па 600 рублёў.

Конкурсная камісія чакае вашы работы не пазней 1 ліпеня 1991 года. За даведкамі звяртайцеся да А. І. Серафімовіча, вучонага сакратара конкурснай камісіі.

вукі і штучны інтэлект, лагічная семантыка і лагічны аналіз натуральных моў, сацыяльныя і этычныя праблемы навукі, метадалогія і філасофія навук...

У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел каля 1000 вучоных з розных рэспублік і рэгіёнаў нашай краіны, а таксама каля 30 — з Францыі, ЗША, Вялікабрытаніі, ФРГ, Фінляндыі, Швецыі, Балгарыі, Чэхаславакіі, Польшы, Галандыі, Бельгіі...

ЮРГЕН КОНРАД з Франкфурта-на-Майне мяркуе дэталёва вывучыць праблему ўласнасці ў СССР.

Яны лічаць, што ніякіх выключных бытавых умоў для іх не створана. Жывуць у звычайным студэнцкім інтэрнаце, спрабуюць харчавацца з дапамогай грамхарчу. Першыя ўражанні ад беларускай сталіцы добрыя. «Мінск — гэта добразычлівы, з усмешкамі людзі. Ён вельмі падобны на Маскву... І там, і тут ідзе дождж...»

А. ТАЧЫЦКАЯ, кар. газеты «7 дней».

Будтрэст з БДУ

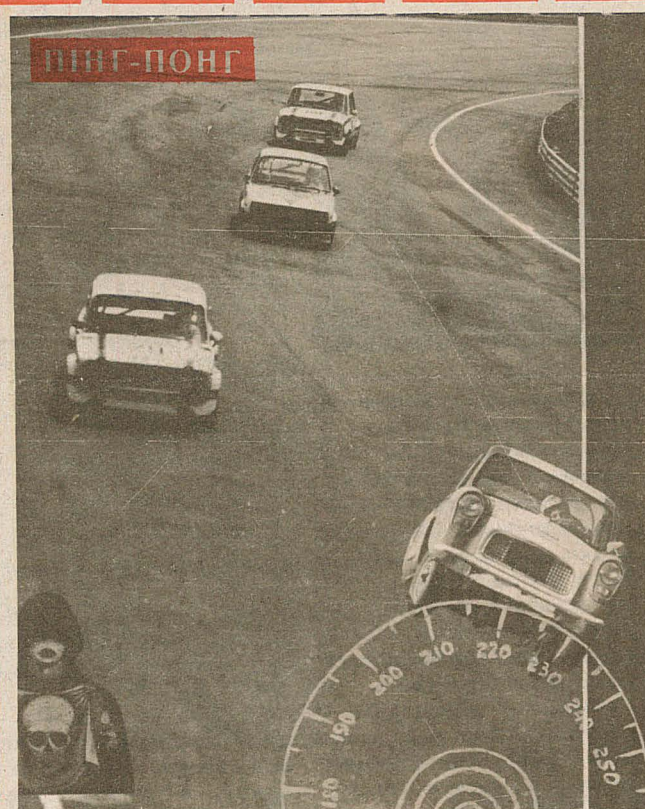
маладзёжнае будаўнічае аб'яднанне «Альфа». Пры першым знаёмстве ўсе адразу робяць вывад — і тут кааператыў. Але... Што такое штаб студэнцкіх атрадаў? Гэта нешта нахштальт бюро па працаўладкаванню. Ён запрашае студэнтаў, накіроўвае іх у арганізацыі, атрымлівае за гэта ў залежнасці ад дагавору пэўную суму грошай — і ўсё. Ён не можа ўздзейнічаць на заробак байцоў, дапамагаць у забеспячэнні будматэрыяламі.

Зусім іншая справа — «Альфа». Гэта газразліковае аб'яднанне само выступае ў ролі падрадчыка, распараджаецца рабочай сілай, карацей, цалкам адказвае за студэнтаў. Праўда, сёлета мы змаглі ўзяць пад сваю апеку ўсяго адзін атрад з БДУ — «Сябры» (юрфак). Выдатна папрацавалі хлопцы — і добрыя грошы атрымалі. Наўрад ці яшчэ ў якога ўніверсітэцкага атрада так паспяхова ішлі фінансавыя справы. Дарэчы, гэтаму спры-

яла і адмена налагаабкладання.

У будучым годзе аб'яднанне плануе заключыць дамоўленасці з двума-трыма атрадамі. Калі вы прымаеце наша галоўнае патрабаванне — выдатна працаваць, — завітайце да нас у Карэлію.

У. ДЗЕРБЯНЕЎ, начальнік Маладзёжнага будаўнічага аб'яднання «Альфа» пры Карэліцкім абласным штабе студэнцкіх атрадаў.

ЕЎРОПА Ў БЯСПЕЦЫ

Даведаўся, што ў пачатку кастрычніка па ўсёй Еўропе будзе праводзіцца тыдзень бяспекі руху. Няўжо нават у тых краінах, дзе якасныя аўтастрады і шыкоўныя аўтамабілі, такая ж вялікая колькасць дарожных здарэнняў, як у нас?

У. СІВАКОЎ, студэнт.

На пытанне адказвае начальнік аддзела ДАІ Маскоўскага раёна А. СЛЕСАРЭНКА:

— Сапраўды, з 1 да 7 кастрычніка па ўсёй тэрыторыі Еўропы праводзіцца тыдзень бяспекі руху — па рашэнню эканамічнай камісіі ААН.

Штогод на дарогах кантынента гіне каля 25 тысяч чалавек. Дзе лепшыя аўтамагістралі — там і вышэйшыя хуткасці, таму ахвяр не пазбегнуць.

Савет Міністраў БССР прыняў рашэнне аб патрабаваннях, якія ўведзены на працягу агульнаеўрапейскага тыдня ў нашай рэспубліцы. 7 дзён машыны павінны ездзіць у гарадах і

населеных пунктах рэспублікі хуткасцю, абмежаванай да 50 кіламетраў у гадзіну, а на загарадных дарогах — да 70. УДЗЕНЬ рух усяго транспарту неабходна ажыццяўляць ТОЛЬКІ З ЗАПАЛЕНЫМ СВЯТЛОМ ФАР.

Усе гэтыя перасцярогі, хоць і часовыя, вельмі дарэчы нашай рэспубліцы. За мінулы год на яе дарогах зарэгістравана 8479 дарожна-транспартных здарэнняў (ДТЗ), у якіх 1946 чалавек загінулі, а 8616 атрымалі раненні. Матэрыяльныя страты склалі мільёны рублёў.

За 8 месяцаў бягучага года ў Беларусі адбылося 8398 ДТЗ, што прывяло да 1363 смерцей і прынесла шкоду здароўю 6049 чалавек. За гэты ж тэрмін 417 здарэнняў налічылі ў Мінску. Гэта 57 загінуўшых і 418 параненых людзей.

Есць надзея, што ў пачатку кастрычніка ўсе жывыя, памятаючы пра гэтыя жахлівыя лічбы, змогуць за тыдзень навучыцца аддаваць хвіліны ў ахвяру здароўю і жыццю, свайму і чужому.

ЯК ВЫЖЫЦЬ?

ЛІШНІЯ
ГРОШЫ

У ТЭЛЕФОННЫМ даведніку БДУ вы знойдзеце таварыства «Веды». Але, аказваецца, «служба» гэта зусім і не ўніверсітэцкая — адказны сакратар Людміла Паўлаўна Кляус атрымлівае зарплату ў грамадскім таварыстве «Веды», у нас жа толькі стаіць на партыйным ўліку (гэта значыць, дастаткова ёй выйсці з партыі, і абарвецца тая адзіная нітачка, якая звязвае таварыства з універсітэтам). Грошы, выручаныя за лекцыі, таксама ідуць «гораду». І ўніверсітэт пералічвае туды сродкі за лекцыі, сустрэчы — усе арганізаваныя таварыствам мерапрыемствы. Да таго ж, каля 600 нашых выкладчыкаў — актыўныя лектары «Ведаў». Ці не недарэчна: «робім грошы» невядома каму. Ці не лепш было б універсітэту ўзяць гэту арганізацыю пад сваё крыло (а не толькі ажыццяўляць ідэйнае кіраўніцтва)?

Вось тады і не дзялілі б сферы ўздзеяння. А пакуль універсітэту «карысць» адна — адлічваць грошы са сваёй кішні. І немалыя. Напрыклад, цыкл публічных лекцый, дыялогаў, дыскусій «Драма чалавека ў люстэрку псіхааналізу» каштаваў 1250 рублёў.

— Гэта не вялікая цана за такі ўнікальны цыкл, — гаворыць Л. П. Кляус. — У горадзе, уявіце, прайшоў пры поўным аншлагу. Упэўнена, ён будзе карысным студэнтам, выкладчыкам і супрацоўнікам універсітэта не толькі ў інтэлектуальным плане, а магчыма выратуе некага як чалавека, як асобу.

Што яшчэ, акрамя лекцый, прапануе таварыства «Веды»? У мінулым годзе арганізавала курсы па вывучэнню беларускай мовы, сёлета плануе стварыць англійскія. Але зноў з-за той жа падпарадкавальнасці розным ведамствам баяцца недабору слухачоў — ва ўніверсітэце ўжо дзейнічае кааператыўны вучэбна-метадычны цэнтр «Паліглот», дзе таксама выкладаюць замежную мову. Каму ж выгада ад такога рознагалосся? Магчыма, сапраўды мае рацыю падумаць аб рэарганізацыі і ўніверсітэцкае праўленне таварыства «Веды» зрабіць сапраўды ўніверсітэцкім? Стратным яно наўрад ці будзе.

З. МІХНЕВІЧ.

«Никто не даст нам избавления — ни бог, ни царь и ни герой!» — спяваецца ў «Інтернацыянале». Песня некалькі са-старэла, але словы гэтыя добрыя. Мы часта забываем іх, калі нам становіцца дрэнна і карціць сарваць злосьць на якім-небудзь партрэце. Сёння ўсё часцей ім становіцца партрэт Гарбачова. На Русі заўсёды галоўныя вінаваты. А ці так? Дык за што ж падаюць громы на галаву Міхаіла Сяргеевіча?

з'явілася раптам. Для іх гэта апынулася свабодай пагарджаць чалавекам толькі за тое, што ў яго 5-ты пункт анкеты не такі, як у іх. Але і сярод гэтых знайшліся такія, хто не даў волю рукам (яны заўсёды жылі паблізу да ззяючага горада і чулі яго пяшчотныя гукі), і тыя, хто ўзяў у рукі абрэзы (ад іх горад наогул быў схаваны за горнымі хрыбтамі). Хіба ж Гарбачоў вінаваты ў тым, што ў Закаўказзі на-

ральны, як орган стрававання, але і ў шырокім сэнсе — ненасытнага чэрава. Не стрымліваемых больш жахам перад уладай, а тым больш перад маральным прысудам, і заглушайшых у сабе ўсялякія ўсхліпы ўнутранага голасу савецкіх грамадзян. Але хіба Гарбачоў вінаваты ў тым, што іх, ды і іх бацькоў у свой час пазбавілі веры, а значыць — знішчылі тармазы, што стрымліваюць у чалавеку жывёліну, хоць і падсунулі новую казку пра завоблачнае шчасце. Але ў гэтай казцы не было ада, а замест дзесяці за-паведзей зляпаны цэлы кодэкс, які абавязваў цябе быць будаўніком камунізму, хоць ты заўсёды ўсялякія будоўлі абыходзіў бокам — там жа, здараецца, цагляны на галаву падаюць.

Калос разваліўся не ад удараў сусветнага імперыялізму, якога ён, вышчарыўшыся жалезнымі кратамі з ядзернымі зубамі, увесь час спрабаваў самаўпэўнена дражніць, палюючы ўласнае насельніцтва яго жажлівымі лікамі ў фашысцкіх касках. Калос разваліўся, але імперыялізм не спяшаецца накінуцца сваімі жажлівымі клыкамі на безабароннае нутро яго, а наадварот — хавае когці і з раз'юшанага тыгра ператвараецца ў тоўстага і лагоднага ката, які гатовы лізнуць вас у шчаку. Ката перасталі дражніць ударамі току ў выглядзе ўспыхваючых то там, то тут дыктатарскіх рэжымаў, якія аб'явілі сваёй ідэалогіяй камунізм, толькі б заваяваць прыхільнасць таго самага калосу. І цяпер кату не трэба ператварацца ў тыгра.

Але больш за ўсё гэты кот жадае лізнуць Гарбачова. За тое, што ён вызваліў з накрывай кумачом клеткі-казармы цудоўную ўсходнюю кошачку і дазволіў ім пасябраваць. Дай бог, каб ніколі больш не ўспомнілі яны, што мелі калісьці тыгровыя шкуры і жалезныя клеткі, а стварылі здаровую і моцную сямю і зажылі ў вялікім светлым доме. І не забылі павесіць там партрэт Гарбачова!

Д. КАВАЛЬКОЎ,
студэнт МДІМА.

— Як і ўсе, бадай, арганізацыі, мы пачалі з групкі незадаволеных станам сучаснай палітыкі, эканомікі і, канешне, культуры людзей. Перакананы, што без культуры няма ні палітыкі, ні эканомікі, а без гістарычнай свядомасці няма культуры. Менавіта адраджэнне нацыянальнай самасвядомасці нашага народа на аснове гістарычнай адукацыі і маральнага станаўлення нашай індывідуальнасці і вызначыла асноўную мэту нашай сумеснай дзейнасці.

Створаная вузкім колам сяброў-аднадумцаў арганізацыя мела істотныя недахопы: па-першае, яна была (ды і яшчэ працягвае быць) нікому не вядомай, па-другое, не валодала правамі юрыдычнай асобы. Дзякуючы хлопцам з ЦК ЛКСМБ — падказалі і дапамагалі зарэгістравацца пры іх. Такім чынам у верасні мы адкрылі рахунак у банку.

Толькі вялікія грошы дапамогуць у пабудове моцнай інфармацыйнай базы — газет, часопісаў, радыёканалу, музея, відэа- і кінапрадукцыі, у будаўніцтве сваіх, выключна беларускіх мястэчак, — а гэта, на нашу думку, асноўныя сродкі фарміравання беларускага вобразу жыцця. Мы хочам паказаць вонкавую прыгажосць гэтага жыцця, беларускую прыгажосць. Таму мяркуюем узнаўляць традыцыйныя беларускія архітэктурныя стылі — неаготыку, барока, — крыху карыстаемся лацінкай — гэта ж наша роднае ўтварэнне, нават ва ўніформе галаўны ўбор — магерка, сялянская шляпа, толькі без вуглоў.

«Капітал» пачынаўся з будаўніцтва. Паўтара месяца мы адпрацавалі на археалагічных раскопках у Заслаўі, сфарміравалі атрад па ўборцы ўраджая ў Краснадарскі край...

— **Вы абралі структуру і прынцыпы,**

Чырвоны Жонд

або Тэма для роздуму

ДАВЕДКА. Чырвоны Жонд — грамадскае гістарычна-патрыястычнае аб'яднанне, якое бярэ свае карані ад Руху Кастуся Каліноўскага, што меў такую ж назву. Сёння гэта самастойнае, незалежнае аб'яднанне, галоўнай мэтай якога з'яўляецца ўзвышэнне нацыянальнай самасвядомасці беларускага народа, беларускай нацыі. Узвышэнне яе гонару за сваю гісторыю, культуру, мастацтва, побыт... (са Статуту). Аб'яднанне мае свае клейноды, уніформу і сцяг — белачырвоная-бела-чырвоную харугву ўлан-

— **Здаецца, прасцей было б увайсці ва ўжо існуючыя арганізацыі з падобнымі задачамі — «Талаку» ці ТБМ, — чым ствараць яшчэ адну...**

— І «Талака», і ТБМ, і БНФ не задавальнялі нас. Не з-за сваіх мэт — мэта ва ўсіх добрая і прыгожая — з-за структуры. У нас яна больш жорсткая, «ордэнская», распрацаваная па прыкладу Статута 1588 г. Вялікага княства Літоўскага. Кожны драб падпісвае ўступны ліст, дзе абяцае прытрымлівацца Статута ў сваім жыцці. А паколькі разам з адраджэннем нацыянальнай свядомасці мы імкнемся ўзвышаць і маральную свядомасць чалавека — у першую чаргу сваю — Чырвоны Жонд патрабуе ад драбаў імкнення да пашырэння асабістага ўжытку беларускай мовы, духоўнага і навуковага развіцця.

Ордэнская структура абумоўлена і тым, што беларуская нацыя сёння пад пагрозай расварэння сярод суседніх народаў. Таму мы імкнемся аб'яднаць усіх тых, хто хоча захаваць і развіць сваё нацыянальнае аблічча. Мы не вельмі строга да некаторых ідэалагічных разыходжанняў драбаў, але патрабавальны да іх духоўнасці і маральнасці. Маральнасць у нашым разуменні — гармонія душы, цела, грамадства і Сусвету. Інакш, калі ў чалавека развіты пачуцці такта, густу, меры, калі ў яго здарае цела — а яно непасрэдна ўплывае на развіццё інтэлекту і розуму — калі чалавек бачыць у іншым такую ж непашторную асобу, як ён сам, ведае, дзеля чаго жыве ён і ўсё чалавецтва — ён развіты гарманічна, у яго прыгожая мараль.

Строгая адміністрацыйная структура дапамагае весці гаспадарчую дзейнасць — мы зацвердзілі ўжо сваю першую гандлёва-вытворчую фірму «Пардус».

— **Мяркуючы па Вашым Кодэксе гонару, грошы патрэбны не дзеля заробку?**

— Мы зараз канцэнтруем усю моц на стварэнні фінансава-гаспадарчай асновы аб'яднання, свядома адмаўляемся ад вялікай паліты-

скага палка, што змагаўся за адраджэнне Вялікага княства Літоўскага.

Чырвоны Жонд не партыя, і яго драбы (члены) не лічаць сваёй асноўнай мэтай уладу. Хутчэй ён — Ордэн, які жыве ўнутраным, самастойным жыццём, не навязвае грамадству свае погляды, а прапануе іх як тэму для роздуму.

Пра прынцыпы і правілы гэтага жыцця, пра сэнс існавання аб'яднання мы папрасілі раскажаць Канцлера Жонды студэнта гістарычнага факультэта ўніверсітэта Алеся ШАВЕЛЯ:

правераны вопытам продкаў. Ці такія ж надзейныя ідэалагічныя пастулаты?

— Нам блізка ідэі філосафаў-гуманістаў XVI стагоддзя — Волапа, Льва Сапегі, Сымона Буднага. Як пісаў Волап, абстрактнае права на жыццё і матэрыяльны дастатак даецца ўсім, але з-за розных прыродных задаткаў і акалічнасцей жыцця людзі не могуць яго рэалізаваць у аднолькавай ступені. Няроўнасць прыродных задаткаў абумоўлівае сацыяльную няроўнасць, якая ўзмацняецца грэхпападзеннем. Маральнае грэхпападзенне выклікае сацыяльна-класавыя канфлікты, войны, свавольствы, што ставяць пад пагрозу асабістую бяспеку і ўласнасць чалавека, яго волю... Асноўны прынцып нармальнага функцыянавання грамадства, ягонай цэласнасці і адзінства — класовае супрацоўніцтва.

— **З якімі іншымі арганізацыямі Вы паспелі ўсталяваць кантакты?**

— Цесныя сувязі завязаліся са Спілкай незалежнай украінскай моладзі. Кракаўскім Ягелонскім універсітэтам, Беластоцкай Асацыяцыяй Студэнцтва. Нашыя дэлегацыі пабывалі на свяце Грунвальда ў Польшчы, канферэнцыі незалежных арганізацый Прыбалтыкі, Беларусі, Украіны, Расіі і Закаўказзя, у Вільні.

— **У пастанове бюро ЦК ЛКСМБ, якая тычыцца Вашага аб'яднання, гаворыцца пра пэўнае падпарадкаванне яго ЦК камсамола. У чым гэта падпарадкаванне выражаецца?**

— Пакуль адносіны залежныя толькі на першы. Насправды роўныя. Калі, як мяркуюць, хутка ўтворыцца форум беларускай моладзі, замацуем гэтыя адносіны афіцыйна — станем суб'ектам федэрацыі.

— **Дзякуй за размову.**

Інтэр'ю вяла
І. ДЗЯРГАЧ, карэспандэнт «Чырвонай змены».

Ля партрэта Гарбачова

Адвакатам абвінавачваемага можа быць толькі гісторыя, але прамова абаронцы (як, уласна, і абвінавачваўцы) пішацца сёння. Паспрабуем зазірнуць у яе.

Хіба Гарбачоў вінаваты ў тым, што ў 1917 годзе мы звярнулі з пратаптанай дарогі ў нетры казарменнага сацыялізму і стварылі эканоміку не па натуральных законах, а па інструкцыі ўтапістаў XIX стагоддзя? Цяпер Гарбачоў спрабуе вярнуць нас ва ўлонне сусветнай цывілізацыі, і віна яго, бадай што, толькі ў тым, што не вельмі рашуча ён сячэ праход у ліянах тых джунгляў, якія былі створаны ідэалагічнымі закліканнямі. Але свет урбанізацыі ўсё бліжэй, і рука першапраходцы ўсё цвярдзейшая, розум усё больш ясны, і толькі паўлюдзі, што здзічэлі і прывыклі да гэтых джунгляў, хапаюць смельчака за фалды і прадказваюць яму хуткую гібель ад віруса цывілізацыі. Некага гэты вірус сапраўды паразіў, але гэта асобы са слабай імуннай сістэмай, яны б не выжылі нават і ў джунглях, ды яшчэ, верагодна, заразілі б і астатніх.

Набліжэнне да «цудоўнага горада на ззяючых вяршынях» асляпіла кагосьці свабодай, якая

цыянальныя праблемы вырашаюцца не так, як у Прыбалтыцы, хіба ён уплываў на фарміраванне культур розных членаў «дружнай сям'і савецкіх народаў»? Што ж было рабіць? Даць свабоду адным і пазбавіць яе іншых? Але ж у тым і справа, што Гарбачоў паспрабаваў пакончыць з прынцыпам «раздзяляй і пануй!», і для тых, каму пуга была саладзейшая за пернік, гэта аказалася згубным.

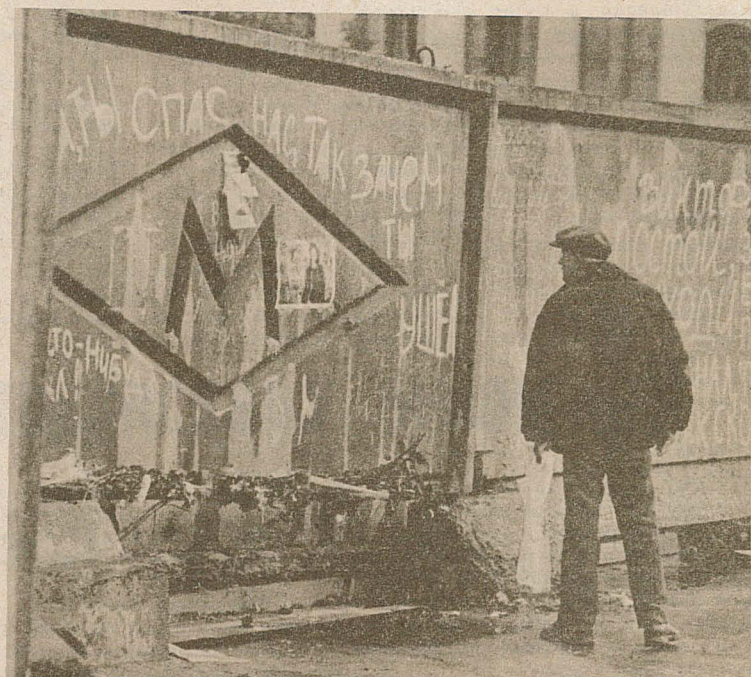
Наркатычныя пары свабоды ап'янілі і тых, каму наогул пляваць на ўсе пункты анкеты, але не пляваць на свой страўнік. Страўнік не толькі нату-

У МІНСКАЙ моладзі да нядаўняга часу не існавала традыцыі памянаць сваіх куміраў — зорак эстрады і спорту. Смерць Віктара Цоя паклала гэтаму пачатак. Прыдзіце і пачытайце надпісы на бетоннай загародцы ля Палаца Белсаўпрофу. Тая моладзь, якую мы абвінавач-

ваем у грамадскай пасіўнасці, цудоўна разбіраецца ў тым, хто і чаму яе вучыць. В. Цой — сярод сапраўдных і шчырых праваднікоў у дарослае жыццё. Надпісы мелям і фарбамі балуючыя, як незагойная рана...

Фота С. ГРЫЦА.

ТУСОўКА

«Неверагоднае і натхняючае», — так ахарактарызаваў надрукаванае нядаўна ў ЗША новае медыцынскае даследаванне вядучы выпуск навін тэлекампаніі Сі-бі-эс. «Урачы пакуль настроены асцярожна, — сказаў ён, — але, магчыма, яны зробілі крок да крыніцы маладосці, працуючы над метадам лячэння, які, здаецца, робіць чалавека маладзей».

Выпрабаванні штучнага гармона росту былі праведзены спецыялістамі медыцыны

Эліксір маладосці

скага каледжа штата Віскансін у горадзе Мілуокі. Дваццаці тры мужчынам ад 61 да 73 гадоў, якія прымалі ўдзел у даследах, паўгода ўводзілі пэўныя дозы гармона, які вырабляўся метадам геннай інжынерны. Адзін з медыкаў сказаў, што ў выніку выкарыстання прэпарату арганізм чалавека нібы «амаладжваецца» на 10—15 гадоў. Тлущавая тканка ў арганізмах пацыентаў скарацілася на 15 працэнтаў, аб'ём м'ясаў павялічыўся на 9 працэнтаў, узрасла шчыльнасць скуры і коснай тканкі.

Нягледзячы на абнадзейваючыя рэзультаты, даследчыкі, у адрозненне ад журналістаў, пакуль устрымліваюцца ад аптымістычных заяў, спасылаючыся на непрадугледжаныя адмоўныя пабочныя ўздзеянні выкарыстання прэпарату і немагчымасць прадказаць, якімі будуць яго доўгатэрміновыя вынікі. Акрамя таго, курс лячэння ацэньваецца ў 15 тысяч долараў у год.

Інфармацыя быццам не па адрасу? Не жывіце адным днём, паважаныя. Пакуль «бясцэпная» медыцына пры неканверсаваным рублі адважыцца на такое, вы паспееце «падрасці».

«МЫ — ТУРЫСТЫ- ЛІЦЭІСТЫ»

Дзень выдаўся не надта добрым для правядзення такога мерапрыемства: амаль не пераставаў ліць дождж, неба не праяснялася ад хмар, час ад часу дзьмуў халодны вецер. Але гэта не вельмі сапсавала настрой турыстаў — ён застаўся вясёлым і аптымістычным.

Некалькі хвілін на электрыцы, потым крыху пешшу — і мы ў невялікім ляску непадалёку ад радзімы выдатнага беларускага песняра Янкі Купалы — на станцыі Вязын. Тут праходзіў першы турыстычны злёт навучэнцаў школы-ліцэя пры БДУ імя У. І. Леніна. З намі — нашы выкладчыкі.

Праграма злёту складзена так, што ліцэістам патрэбна было не толькі паказаць свае спартыўныя здольнасці, акцёрскі талент і востры розум, але і прыгатаваць смачны абед. Усё гэта ўдалося на славу. Падзяка — самая ўмелая і арганізаваная каманды атрымалі прызы.

Заклучным акордам свята, як звычайна, стала песня ля вогнішча. Аўтарская і народная, жартоўная і самацвялая, лірычная — яна гучым рэхам разнеслася далёка-далёка па ваколіцы. Мы спявалі яе ў адзіночку і хорам, чуючы голас суседа, і адчувалі, што зараз ён — сябра.

М. АГІРЭЙ,
вучаніца 10 беларускамоўнага класа школы-ліцэя пры БДУ.

Са сваім статутам на чужое поле?..

НА ГЭТЫ раз афіцыйна (на старонках раённай газеты «Сцяг працы») СКАРДЗІЛІСЯ ГАСПАДАРНІКІ. Не ў сілах, аказваецца, студэнцкі дэсант выратаваць ад гібелі ўраджай.

У саўгасе «Дрычынскі» агарод займае 300 гектараў, бульбяны палаток — 160. У сярэдзіне верасня агародніна была ўбрана на плошчы каля 100 гектараў, бульба — на 40.

Гаспадарцы прыйшліся не да спадабы 42 студэнты ўніверсітэта. «Распэразаныя» гадамі дэмакратыі памочнікі ўголас заявілі аб дадатковых грашовых страхах з боку кіраўніцтва: па 3 рублі 20 капеек за кожнага студэнта ў дзень. Што ні кажыце, а калі датычыць уласнай кішэнкі, гаспадарнікі кемлівы народ; падлічылі: 4000 рублёў на рахунак ВНУ плюс камандзіроўкі кіраўнікам груп па 7 рублёў за дзень. Адмовіліся ад паслуг нашых студэнтаў і калгасы імя Чэкава, імя 16 партызан, «Мая» і саўгас «Шацк». На рынку працоўнай сілы знайшліся больш танныя работнікі — за навучэнца тэхнікума ці ПТВ калгасы і саўгасы па дагавору аплочваюць ад рубля да паўтара. Грошы ж на гэтыя мэты аграпрам не выдзяляе, з грамадскай касы трэба плаціць.

«Скармліваць» па 3 рублі 20 капеек кожнаму студэнту эканамічна моцным гаспадаркам няма ніякай выгады (тым больш, што за паўмесяца былі ўсяго 2—3 пагодлівыя дні). А нерэнтабельныя гаспадаркі і самі ад фінансаванага голаду пакутуюць. І тых, і другіх непераадольна цягне ў старую сістэму каардынат, дзе клопаты аб студэнцкай «бульбе» — чыста сімвалічная кампанія — навошта ацэньваць дармавое?

Студэнты ж, як і належыць, настроіваліся на дзелавое супрацоўніцтва. Не згодны? Бывае...

З. МАРАВА.

ТЭЛЕФОН ВЯДУЧАГА
РУБРЫКІ — 20-68-27.

ПАКУТЫ ПА «БУЛЬБЕ»

У БЯЛЫНІЧАХ мы меркавалі пагутарыць наконт работы студэнтаў з раённым начальствам. Толькі дарэмныя спадзяванні.

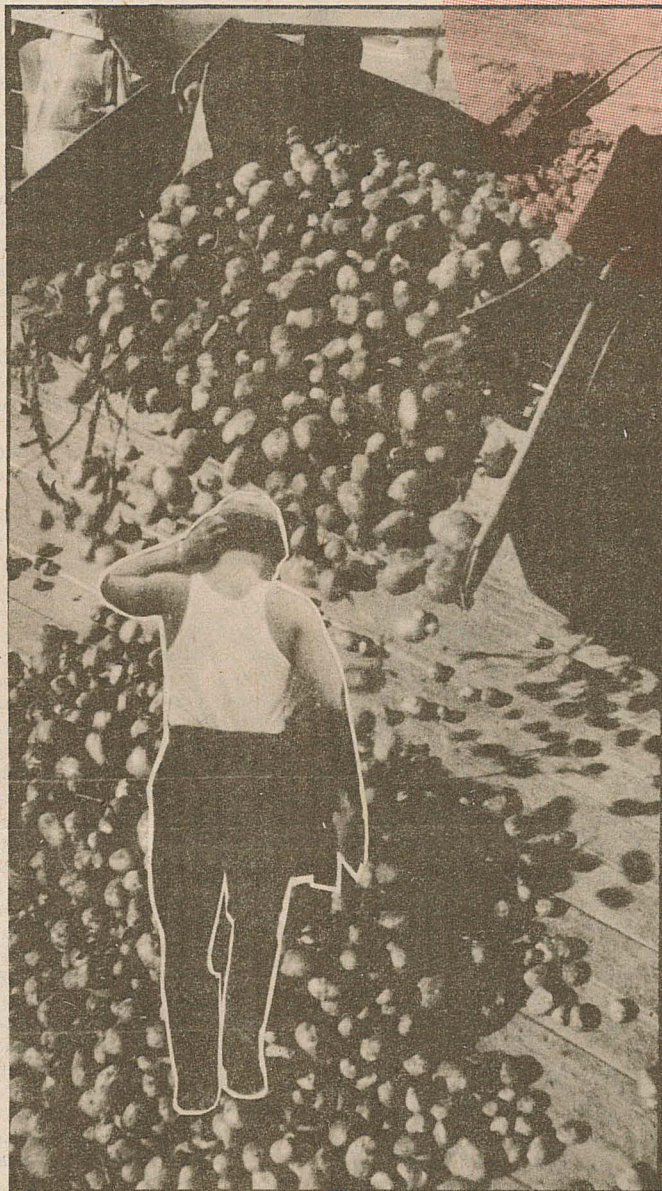
З паўгадзіны патаўкіліся ў прыёмным пакоі старшыні Бялыніцкага РАПА, паблукалі па калідорах, заглядаючы то ў адзін, то ў другі кабінет. Праўда, даведаліся, што ўсю інфармацыю «па студэнтах» можна атрымаць у інспектара аддзела кадраў. Паспяшаліся туды — і зноў, адварот паварот. Потым нехта з аграпрамаўцаў успомніў, што ідзе сесія райсавета, і хутчэй за ўсё пачаўся там.

Разумеючы, што чакаць больш няма чаго, паспяшаліся ў гаспадарку — саўгас «Бялынічы». У праўленні якога таксама «ўсе пайшлі на фронт». Дзе гэты «фронт», на якім абавязкова павінны былі «змагальца» і студэнты, ніхто дакладна не ведаў. Нарэшце, пасля доўгіх блуканняў, выпадкова трапіўшы на вочы вадзіцель падказаў нам дарогу.

...Сартыравальны пункт вёскі Слабада аказаўся не надта гасцінным. Тут нам пашчасціла пазнаёміцца толькі з невялікай часткай тых

ЗАЛТАТЫ час залатой восені. Нас было васьмёра. Мінулагодніх добраахвотных ахвяр бульбы. Зусім розныя людзі, а там — «спеліся» на агульнай хвалі гумару. Шкрабаючы лыжкамі па місках, упраўляючыся з ліхаманкавай хуткасцю з бульбай, мы смя-я-лі-ся! І рызыкавалі праславіцца як дзівакі, таму што ўвесь час панармальнаму смяяцца з сябе і сяброў — ненармальна.

Я пакрысе занатоўвалі цікавыя выпадкі. І вось праз год зноў разгорнуты нататнік.

ЭХ, ПРАЦА...

Вырашылі ахвяраваць абедам дзеля ўдарных вынікаў. Спрэчка. Ігар, каменціруючы паводзіны трактарыста:

— Таварыш прыслушаўся і... скеміў: з гэтымі «дзеткамі» бадай што і без абеду застанешся.

Панікоўскі* адчуў цягачне да працы:

— У мяне з'явіўся эн-

тузіязм! Хоць ён і нездаровы нейкі...

ПАМІЖ ШАСІКАУ**

У кароткатэрміновых перапынках, пакуль шасік скідае ў бурт бульбу, мы пра іх толькі і гаворым. Падлічваем, прыкідваем... І Панікоўскі нават:

— Яшчэ два тыдні назад я плюнуў бы ў вочы таму, хто намякнуў бы толькі, што я ўвесь вольны час думаю пра шасікі...

ВЯЧЭРНЯЕ БЕСПРА- ЦОЎЕ

Вяртаемся з поля. Сустрэкае баба Каця: ***
— Мае пчолачкі****
цягнуцца...

Шурык:

— Спачатку ад работы ломка была, а цяпер да таго дайшлі, што без працы ломка пачынаецца...

У вёсцы запой: у суседняй прадавалі спіртное. Шурыкаў дзед, да таго

ж, і самагончайкай балуецца.

Напіўся да «чорцікаў». Шурык увечары стукае ў зачыненыя дзверы. Потым у вакно. Чуюцца лаянка, шоргат ля вакна і хрыплы голас дзеда: — Стукай грамчэй, не магу дзверы знайсці!..

3 год назад, хуценька накідаўшы бульбу ў шасік, усаджваліся па-каралеўску на вёдры і... пайшло, загаманіла...

І колькі з таго часу спісалася нататнікаў! А ўсё ж старыя запісы таксама чагосьці вартыя, калі, акрамя смутку аб мінулым, выклікаюць успамін аб прыемным, добрую ўсмешку, а таксама надзею на не такое ўжо і хмарнае будучае.

«ТЛУМА- ЧАЛЬНЫ СЛОЎНІК»

* Панікоўскі (ён жа Шурык) — у першыя часы лайдак.

**Шасік — маленькі трактар з кузавам наперадзе кабіны.

***Баба Каця — гаспадыня дому, дзе кватэравалі дзяўчаты, а снедалі, праводзілі вольны час — усе.

****Пчолачкі — самае жажлівае лаянкавае слова. Л. ПРАЎЛОЦКАЯ.

«МАГУ» І «ХОПІЦЬ»

студэнтаў БДУ, якія жывуць і працуюць у гэтым населеным пункце. Ды і другіх курснікаў фізічнага факультэта Андрэю Сікорскаму, Вадзіму Таруціну, Васілю Амеліну, Паўлу Лашчанку і Юрыю Ільіну, шчыра кажучы, было не да нас: іх чакала тэхніка, і трактарыст раз-пораз падганяў хлопцаў.

Ужо ў дарозе я вельмі пашкадавала, што накіроўваючыся ў раён, дзе ў некастрых гаспадарках плацяць надбавку «за радыяцыю», мы не здагадаліся ўзяць дазіметр. Што адкажам студэнтам, калі спытаюць пра радыяцыйны фон? Але... асцярога была дарэмнай. Хлопцы самі паведалі, што ўзровень радыяцыі, як іх запэўнілі, тут не перавышае нормы. Такі паварот мяне прыемна ўразіў: студэнты не кінуліся ў паніку. Яны глядзяць на рэчы цяроза: разумеюць, што надвор'е сёлета не чешыць нас, і адзінае, што можа ўратаваць гараджан (і іх у тым ліку) ад «гародніннага» дэфіцыту, — добраахвотнае дапамога вёсцы.

З першага дня ўсе настароіліся на прадуктыўную працу. Але ў час нашага прыезду фізфакаўцы з горыччу канстатавалі: — Такое ўражанне, быццам нас тут не вельмі чакалі. Першыя дні наогул рабілі, што папала: насілі ўгнаенне, апілі. Толькі дні праз чатыры запусцілі тэхніку. Добра, што мы прыехалі сюды 5 верасня, а не першага, як прасілі кіраўнікі гаспадарак, — выказаў думку Павел Лашчанка. — Вось і зараз, дзяўчаты могуць збіраць у дзень бульбы дзевяць машын, а даюць толькі шэсць. Патрэбна ўнесці поўную яснасць: кіраўніцтва саўгаса прасіла БДУ адправіць сюды яшчэ 200 чалавек.

На наступны год, першым заключач з Магілёўскай вобласцю (бо не толькі ў Бялынічах студэнты не загружаны поўнацю работай) дагавор аб вераснёўскай дапамозе, — заўважае па дарозе дамоў мой спадарожнік праектар С. А. Малевіч, — мы добра падумаем, ці варта наогул пасылаць туды людзей. Відаць, варта пашукаць калгасныя палёткі бліжэй да «дому». Тут і пракантраляваць выкананне дагавора можна лепш — гаспадаркі гэта адчуваюць. А дальнія

партнёры спадзяюцца, што наўрад ці кіраўніцтва ўніверсітэта будзе іх часта турбаваць.

Дарэчы, што датычыць дагавора, то студэнты, з якімі нам удалося сустрэцца, у вочы яго не бачылі. Чулі, што гэта асноўны дакумент, якога павінны строга прытрымлівацца абодва бакі. Толькі дакладна нічога даведацца не змаглі — паперу ім проста не паказалі.

Вядома ж, у дагаворы не прадугледжана карміць нас сапсаванымі прадуктамі, — упэўнены Вадзім Таруцін. — З-за гэтага давалася нават паўдня баставаць. Зараз кормяць быццам бы нядрэнна, але «паўкалываўшы», ужо каля гадзіны другой жывот падцягвае. А абед, здараецца, прывоззяць у чатыры-пяць. Аднадзень машыны не спраўляюцца дастаўляць яго ва ўсе атрады своєчасова. І калі сёння мы абедзем учас, то нехта іншы пакутуе.

Нягледзячы на ўсе неда-

працоўкі з боку гаспадароў, студэнты не грукаюць кулаком па стале, патрабуючы: «Дай!» Яны робяць сваю справу. Здаецца, нядрэнна. Праўда, лепш было б пачуць ацэнку ад кіраўніцтва саўгаса «Бялынічы». У тым, што не атрымалі яе, ёсць і наша віна. Збіраючыся ў пазездку, мы павінны былі ведаць: у такі гарачы час наўрад ці дырэктар саўгаса або іншыя спецыялісты будуць чакаць нас у праўленні. Добра было б дамовіцца напярэдадні, каб не ламацца ў зачыненыя дзверы. Гэта ўрок на будучае.

І яшчэ. Думаю, не лішне было б пацікавіцца ўмовамі працы і быту студэнтаў на сельгаспрацоўках студэнцкаму прафкому. Пакуль жа яго прадстаўнікам ніякай справы да гэтага няма. Атрымліваецца, саслалі студэнтаў на «бульбу» — прафкому аддусына. Ды і ці толькі прафкому?

З. АЛЯШКЕВІЧ.

СТУДЫЁН

ПА СІБІРСКІХ РЭКАХ

КАЖУЦЬ, шлях у тысячу верст пачынаецца з першага кроку. Гэта не так. Любы паход пачынаецца з думкі аб ім. Спачатку патрэбны людзі, якія абулі жаданнем пайсці ў паход... І вось група сфарміравана, размеркаваны абавязкі, аформлены неабходныя дакументы. Засталося склаці рэчы ў рэчмяшок, і можна рабіць другі крок.

Самы доўгі, самы цікавы і ўражваючы.

Наш паход пятай катэгорыі складанасці праходзіў па Тувінскай АССР. Канчатковыя пункты — рэкі Серліг-Хем і Улуг-О, да якіх патрэбна дабірацца пешшу.

З Мінска ў пасёлак Стары Аршан (курорт Уш-Бель-дзір) трапілі параўнальна хутка: усю з троегадзіннай затрымкай у гарах з-за дажджоў. Потым пералёт праз

перавал на «кукурузніку» АН-2. З вышыні птушынага палёту сарыентаваліся, вызначылі напрамак нашага далейшага шляху да Серлігхемскіх азёраў.

Першыя крокі ў гору па чужым прыкметам сцяжынцы былі нялёгкай, але, нарэшце, на сцяжынцы, якая дагэтуль часта ўводзіла нас у зман, з'явіліся меты — невялікія белыя лісткі паперы на галінках дрэў. Гэта быў наш надзейны арыенцір да Серлігхемскіх азёраў.

На пяты дзень шляху група выйшла да аднаго з прытокаў Серліг-Хема. Штодзённая дажджы стамілі нас, і мы вырашылі хутчэй пачаць сплаў па вадзе.

Серліг-Хем вітала нас ясным сонейкам і цудоўнай рыбалкай. На рэчцы, малаходжанай турыстамі-воднікамі і якую амаль не на-

ведваюць мясцовыя жыхары, мы сустрэлі геологаў з Краснаярска. Яны расказалі аб галоўнай перашкодзе Серліг-Хема — каньёне і, глядзячы на нашы катамараны, засумняваліся ў іх надзейнасці. Прадбачанні геологаў у нейкай ступені спраўдзіліся: праходзячы шасцікіламетровы каньён, у бурным патоку мы паламалі два вяслы. Давялося і вяды нахлэбацца. Але першае сур'ёзнае выпрабаванне мы ўсё ж вытрымалі дастойна. Пасля каньёна — рака Серліг-Хем (невялікія шыверы з валамі і бочкамі, якія не ўяўлялі вялікай цяжкасці). Пры ўпадзенні Серліг-Хема ў Бій-Хем наш сплаў закончыўся, і зноў пачаўся пешы пераход на раку Улуг-О.

Улуг-О — вядомая і папулярная сярод турыстаў-воднікаў рака, да якой, па

апісаннях, вядзе добра вытанчаная конская сцежка. Мы спадзяваліся, што перамахнем горы за адно імгненне, не паспеўшы нават стаміцца. Аднак з-за адсутнасці ў справядзачах дакладнага апісання дарогі, мы блукалі па тайзе пяць дзён.

Нарэшце, нашы пакуты скончыліся — выхад да ракі знойдзены. Сплаў па Улуг-О прынес шмат цікавых і непаўторных хвілін. Рака ад самага пачатку бурліць, пеніцца, на ёй процьма магутых парогаў. Самым складаным для нас быў каньён «Непраходны». Тут адзін наш катамаран перавярнуўся, наскочыўшы на камень. На шчасце, усё абышлося добра (не лічачы страты двух вёслаў) — і гэта, здавалася, непраходная перашкода была асілена.

...Калі паход закончаны, усе цяжкія ўспамінаюцца з усмешкай. Галоўнае пачуццё — захапленне. Гэта яно дазваляе адпачыць толькі крышачку і зноў цягнуць у дарогу.

Р. ІГНАТОВІЧ,
малодшы навуковы супрацоўнік НДІ ПФП.

КАРАТЭ-ДО

Быў час, і мы пайшлі ўдагонку за іншымі краінамі — у Савецкім Саюзе пачаў культывіравацца такі від усходняй барацьбы, як каратэ. Афіцыйна праводзіліся чэмпіянаты СССР. Толькі даражэна даваліся спартсменам: у 1983 годзе раптам высветлілася, што гэты від спорту непрыёмальны для нашага грамадства. Маўляў, якая можа быць самаабарона, ад каго, у нас жа ўсе людзі — браты! І каратэ «закрылі» артыкулам у Крымінальным кодэксе.

Што ж вядома нам аб усходніх відах барацьбы і, у прыватнасці, што ўяўляе сабой каратэ? Чым абумоўлена папулярнасць каратэ ў многіх краінах свету?

Радзімай каратэ чамусьці звычайна лічаць Японію. Аднак гэта не зусім так. Каратэ з'явілася не як новае мастацтва барацьбы — гэта толькі новая назва, дадзеная ў пачатку стагоддзя. Кунфу, кэмпо, каратэ — усё гэта новыя «імяны» адзінай па сутнасці сістэмы фізічнага і духоўнага ўдасканалення, на жаль, і да цяперашняга часу не да канца расшыфраванага псіхафізічнага комплексу.

Больш чым тысячагоддзе гэта сістэма ўдасканальвалася, развівалася, абагацалася новымі прыёмамі. Сёння — гэта вытанчанае мастацтва барацьбы голай рукой, якім займаюцца людзі рознага ўзросту.

Нейкай адзінай легенды стварэння каратэ не існуе. Калі верыць некаторым крыніцам, у пачатку нашай эры вядомы кітайскі хірург Хуа То распрацаваў арыгінальную сістэму фізічных практыкаванняў. Большасць з іх уяўлялі імітацыю пэўных рухаў тыгра, малпы, алень, цаплі, прыгодных і для самаабароны.

Другое паданне сведчыць аб тым, што ў 520 годзе з Індыі ў Кітай прыбыў індыйскі манах Бадхіхарма. Манастыр Шао-лін-су, абраны ім для жыхарства, стаў цэнтрам яго вучэння аб Будзе. Бадхіхарма ўсталяваў у манастыры жорсткую дысцыпліну. У яго абавязкі ўваходзіла навучанне розным прыёмам барацьбы, якія манах імкнуўся спалучыць з дыхальнымі практыкаваннямі.

Выпускнікі манастырской школы баявога майстэрства

Пачатак
вялікага шляху

пакідалі яе сцены і накіроўваліся ў розныя раёны краіны з мэтай ствараць ім падобныя. Яны ўсюды дэманстравалі моц сваіх кулакоў, умельства весці рукапашны бой без зброі. Вынікі не прымусілі чакаць: каратэ стала вядома за межамі Кітая.

Асобная старонка ў развіцці гэтага віду спорту належыць востраву Акінава. Кітайскае мастацтва пранікла сюды дзякуючы цесным сувязям, што існавалі паміж гэтымі дзвюма краінамі. Тут форма барацьбы голай рукой удасканальваецца. Але росквіт продка каратэ адбываецца толькі ў XV стагоддзі. І ўсё роўна ён стаў масавым не хутка. Справа ў тым, што Акінава-тэ быў уключаны ў комплекс, рэгламентуючы паводзіны самураяў. Даючы клятву, яны абяцалі не выдаваць таямніц прыёмаў. З-за гэтага тэхніка Акінава-тэ не магла авалодаць шырокай аўдыторыяй. Таямніцу адкрылі толькі ў XIX — пачатку XX стагоддзя.

Асобная роля ў развіцці барацьбы належыць Гічыну Фунакошы — уражэнцу Акінавы. Ён з адзінаццаці гадоў пачаў вывучаць сістэму сама-

абароны. У 1922 годзе Фунакошы і яго калегу Міністэрства адукацыі запрашае ў Токіо для паказальных выступленняў. Гэта быў сапраўдны трыумф! Барцоў па заслугах ацанілі лепшымі экспертамі з іншых відаў адзінборстваў. У 1929 годзе Фунакошы ўвёў для Акінава-тэ назву — каратэ (пустая рука).

Гічыну Фунакошы стаў галоўным настаўнікам стварэння ў 1948 годзе ў Японіі Федэрацыі каратэ. Дзякуючы арыгінальнай тэхніцы і індывідуальным здольнасцям экспертаў, што прыехалі ў Японію з Акінавы, пачалі фарміравацца розныя стылі каратэ: Шатакан, Гаджо-Рыу, Вадэ-Рыу, Кіукушынкай. У 1964 годзе ўсе школы ў Японіі аб'яднаны ў Федэрацыю «Усеяпонскі саюз каратэ».

У Савецкі Саюз гэты від барацьбы прыйшоў у 1978 годзе. Пасля дзесяцігадовай забароны наступае «адліг». Каратэ-до прызнаюць, нарэшце, як сістэму фізічнага і духоўнага ўдасканалення. Пад эгідай Дзяржжамспорту СССР створана Усеагульная асацыяцыя баявых майстэрстваў, на ўстаноўчай канферэнцыі якой было дадзена

афіцыйнае «права грамадзянства» ўсім баявым майстэрствам. У нашай рэспубліцы таксама пачала дзейнічаць Беларуская федэрацыя ўсходніх відаў фізічнай культуры.

Што датычыць універсітэта, то мы паспываем у нагу з часам. У нас ужо прайшоў устаноўчы з'езд клуба аматараў усходніх адзінборстваў «Адзінства». Праведзены першыя паказальныя выступленні, зараз ідзе камплектаванне груп. Як прэзідэнт «Адзінства» запрашаю ўсіх жадаючых — студэнтаў, выкладчыкаў, супрацоўнікаў універсітэта — запісацца ў секцыю каратэ. Не, я не адстойваю гонар мундзіра, а прапаную ўзважыць усе «за» і «супраць», перш чым вырашыць займацца тым ці іншым відам спорту. Варта памятаць, што каратэ — гэта, у першую чаргу, самаабарона. А яна сёння, калі мы штодня жахамся ад паведамленняў аб росце злачыннасці, вельмі дарэчы.

Хацелася б, каб выдатны пачатак не павіснуў у паветры. Зараз каратэсты рыхтуюцца да чэмпіянатаў СССР і БССР, кубка Таліна. Як мы выступім там, не ведаю, бо ўмовы для заняткаў не зусім спрыяльныя. Нам патрэбна памяшканне. Тое, якое маем зараз, можа змясціць толькі 25 чалавек, а на сённяшні дзень ужо паступіла 200 заяў ад студэнтаў і 50 — ад супрацоўнікаў.

Асноўнае і самае балючае — фінансы. У нас няма ўласнага рахунку ў банку, а таму няма грошай. Мы не можам набыць неабходны для заняткаў інвентар — грушы, кімано, бандажы, баксёрскія пальчаткі. Незразумела, чаму такая няўвага? Няўжо галоўная прычына ў тым, што каратэ-до не ўключана ў круглагадовую спартыяду універсітэта і лічыцца «забайляльным» відам спорту? Зусім іншыя адносіны да яго ў наргасе, політэхнічным, тэхналагічным інстытутах, інстытуце замежных моў і іншых ВНУ горада. У нас жа пакуль не зразумелі, што каратэ — рэальнасць. Магчыма, знойдзецца прызарліўцы і стануць нашымі спонсарамі? З'явіцца якія-небудзь прапановы, тэлефануючы — 206-65.

В. ДАУГУНЕНКА,
прэзідэнт клуба «Адзінства».

Адзінае выратаванне

Васемнаццацігадовай студэнцы ФПМ Інэсе АЦЭСЛЯНКОВАЙ патрэбна наша фінансавая дапамога.

30 жніўня гэтага года ў Інэсу выяўлены востры лейкеміз (міяплазная форма лейкеміі). 87 працэнтаў злаякасных клетак у крыві — вынік першага аналізу. Дзяўчына праходзіць курс хіміятэрапіі і лячэння ў гематалагічным аддзяленні 9-й клінічнай бальніцы г. Мінска. Але ж гэтыя меры ў стане толькі на некаторы час прыпыніць або запавольваць разбуральны працэс.

Адзінае выратаванне — хуткатэрміновая перасадка костнага мозгу. У СССР такіх аперацый не выконваюць.

Патрэбна фінансавая дапамога для адпраўкі хворай на лячэнне ў замежную клініку.

НЕАБХОДНА ХУТКАТЭРМІНОВАЯ АПЕРАЦЫЯ!

Выратаванне Інэсы ў нашых руках!

Для выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў, якія ў стане дапамагчы Інэсе, паведамляем:

— ВАЛЮТНЫ РАХУНАК ВЫТВОРЧАГА АБ'ЯДНАННЯ «МІНСКІ МАТОРНЫ ЗАВОД» № 933020484 У ОПЕРУ БЕЛЗНЕШЭКАНОМБА НК У Г. МІНСКА ДЛЯ ЛЯЧЭННЯ АЦЭСЛЯНКОВАЙ;

— РУБЛІ ПЕРАЛІЧВАЦЬ НА РАЗЛІКОВЫ РАХУНАК ВЫТВОРЧАГА АБ'ЯДНАННЯ «МІНСКІ МАТОРНЫ ЗАВОД» № 267053 У ПАРТЫЗАНСКИМ АДДЗІЛЕННІ ПРАМБУДБАНКА МФА 400439 ДЛЯ ЛЯЧЭННЯ АЦЭСЛЯНКОВАЙ.

Сёння Інэсу можна яшчэ выратаваць.

Супрацоўнікі рэдакцыі «Беларускага ўніверсітэта» пералічваюць для лячэння Інэсы Ацэслянковай свой аднадзённы заробак.

СЛУЖБА 03

Абяцаем
карыснасць

ПУБЛІКАЦЫІ, што з'явіліся ў друку пасля Чарнобыля на «атамную» тэму, кінулі нас у крайнасць: цяпер мы часцяком, нават не разбярэўшыся, што да чаго, не хочам верыць абсалютна нікому, хто спрабуе даказаць карысць ад флюараграфічнага абследавання. Рэспубліка захварэла радыёфобіяй. Праціўнікі выкарыстання флюараграфічнага метад у прафілактычных мэтах абрунтоўваюць гэта тым, што ад яго адмовіліся прамысловыя развіцця краіны. Але адмова гэтая выклікана не медыцынскімі, а эканамічнымі меркаваннямі: масавая флюараграфія — дарагое абследаванне.

Не маюць падставы і ссылок на высокі ўзровень прамысловай нагрузкі, на рызыку атрымання прамысловых захворванняў пры флюараграфіі.

Вучонымі ФРГ былі праведзены назіранні за асобамі, якія на працягу 20 гадоў штогод падпадалі пад флюараграфічнае абследаванне. Са 100 тысяч чалавек толькі двое захварэлі ракам лёгкіх.

Сёння флюараграфія — гэта адзіны метад, з дапамогай якога медработнікі могуць выявіць раннія формы захворвання туберкулёзам і анкалагічных захворванняў, якія на ранніх стадыях выяўляюць лягчэй, чым у запущаных формах.

За першае паўгоддзе 1990 года сярод студэнтаў ВНУ Мінска метадам ФЛГ было выяўлена 4 выпадкі ранніх форм туберкулёзу і 2 — рака лёгкіх.

Выяўляльнасць туберкулёзу і рака лёгкіх у 20 разоў вышэйшая за аддаленую рызыку апрамянення пры флюараграфіі. Доза выпраменьвання пры флюараграфіі не пераважае над дозай ад натуральнага фону.

Ахова здароўя насельніцтва з'яўляецца не толькі асабістым абавязкам кожнага, але і абавязкам усіх дзяржаўных органаў, прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый. Адміністрацыя прадпрыемстваў і устаноў абавязаны аказваць медработнікам садзейнічанне ў ахове здароўя людзей.

Т. ЛЯУКОВІЧ,
галоўны ўрач 33-й паліклінікі.

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСИТЕТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МБП
імя Я. Коласа.

4 кастрычніка

Зак. 2023.

Т. 2000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.